

RAPORT INTERIMAR
13 august – 10 septembrie 2025

12 septembrie 2025

I. REZUMAT EXECUTIV

- Alegerile parlamentare din 28 septembrie sunt considerate în general cruciale pentru viitorul democratic al Moldovei. Ele sunt marcate de divizări politice profunde, cauzate de tensiuni semnificative vis-a-vis de alinierea geopolitică a țării. Perioada electorală a fost marcată de o serie de amenințări hibride, inclusiv campanii fățișe de dezinformare, indicii de finanțare ilicită și incidente de securitate cibernetică.
- Acestea sunt primele alegeri parlamentare organizate în conformitate cu noul Cod Electoral din 2022. O sută și unu de mandate parlamentare vor fi atribuite prin reprezentare proporțională, de pe liste închise ale partidelor și blocurilor electorale, sau de candidați independenți. Cadrul juridic a fost supus unor revizuii frecvente, inclusiv amendamente substanțiale la 13 legi cu scurt timp înainte de aceste alegeri pentru a combate fenomenul de corupție electorală și aspectele conexe acestuia. Prin aceste amendamente extinse, unele recomandări BIDDO privind cadrul legal pentru alegeri au fost implementate, altele, însă, rămân neimplementate.
- Până acum, Comisia Electorală Centrală (CEC) a respectat termenele-limită în pregătirea pentru alegeri și 37 Consilii Electorale de Circumscripții (CoEC) au fost create și sunt funcționale. Toate Birourile Electorale ale Secțiilor de Votare (BESV) sunt funcționale cu cel puțin numărul minim legal necesar de membri. Hotărârile CEC de a deschide două BESV în Federația Rusă și 12 BESV pentru alegătorii cu reședință pe malul stâng al Nistrului (Transnistria) au generat critici. Aceste hotărâri au fost contestate în justiție, dar instanțele judecătorești au menținut hotărârile CEC. În timp ce mulți interlocutori ai MOA BIDDO și-au exprimat încrederea în competența și profesionalismul comisiilor electorale de nivel superior, unii interlocutori din opoziție au exprimat îngrijorări vis-a-vis de influența politică în procesul decizional la CEC.
- Securitatea cibernetică în cadrul alegerilor este o îngrijorare în creștere, iar autoritățile au fost sprijinite de parteneri internaționali în eforturile lor de a introduce un cadru mai robust, bazat pe riscuri calculate pentru identificarea și atenuarea amenințărilor. Acestea includ crearea unei noi Agenții de Securitate Cibernetică (ASC), care are sarcina de a gestiona riscurile, cât și de a transfera supravegherea securității alegerilor de la CEC către Serviciul Tehnologie Informației și Securitate Cibernetică (STICS). Aceste eforturi vor fi cruciale pentru a proteja procesul electoral de amenințările de securitate cibernetică, având în vedere că unele aspecte ale procesului electoral sunt bazate pe tehnologie.
- Registrul de Stat al Alegătorilor, extras din registrul populației și gestionat și actualizat de către CEC, include, la data de 1 septembrie, 2.759.169 cetățeni. Alegătorii fără domiciliu sau reședință, inclusiv cei emigrați în afara țării, cât și 277.094 alegători înregistrați cu reședință în Transnistria, nu sunt incluși în lista principală a alegătorilor și pot fi adăugați în lista suplimentară a alegătorilor în ziua alegerilor, urmare a verificării electronice a datelor alegătorilor în registrul centralizat pentru a preveni votarea multiplă.

- Până în 19 august, CEC a primit cereri de la 5 blocuri electorale, 23 de la partide politice și 20 de la candidați independenți (doar 7 adus înapoi formularele necesare pentru semnăturile de sprijin). Până în 5 septembrie, CEC a înregistrat 4 blocuri, 15 partide și 4 candidați independenți. Modificările recente la Legea privind partidele politice interzice înregistrarea partidelor considerate succesoare ale celor declarate neconstituționale. Paisprezece hotărâri CEC privind înregistrarea candidaților au fost contestate la Curtea de Apel Chișinău (CApC), zece au fost respinse, patru acceptate – două mai târziu au fost anulate de către Curtea Supremă a Justiției (CSJ). Toate celelalte au fost susținute de CSJ.
- Campania a început oficial la 29 august. Până acum, dincolo de publicitatea online și postări pe rețele sociale, campania a implicat activități tradiționale precum mitinguri, întruniri ale alegătorilor și activitate de informare din ușă în ușă. Mesajele s-au axat pe integrarea în UE și alinierea geopolitică, alături de bunăstarea economică și chestiuni de dezvoltare. Cumpărarea voturilor și utilizarea abuzivă a resurselor administrative sunt explicit interzise. Urmare a acuzațiilor răspândite privind protestele plătite și cumpărarea voturilor, în câteva regiuni au fost realizate investigații de profil înalt și raiduri, ce au rezultat în reținerea a 21 de persoane și sechestrarea unor sume în valuta forte, carduri bancare, vehicule, echipamente și documente. Autoritățile au realizat un efort concertat pentru informarea publicului despre noile măsuri în vigoare pentru combaterea manipulării alegătorilor și implicațiile vânzării de voturi.
- Dezinformarea pe scară largă a fost, până acum, caracteristica cheie a campaniei, iar Președinta și alți șefi de instituții au lansat mesaje publice privind narativele false multiple și repetate răspândite prin internet, inclusiv cele de origine externă. Platformele rețelelor sociale sunt utilizate pe larg în Moldova și de către diasporă, însă operațiunile acestora sunt bazate în afara țării, și ele au răspuns sporadic la problemele identificate de către autorități. Misiunea a desfășurat o evaluare calitativă a campaniei online desfășurată prin postări pe rețele sociale din partea partidelor și candidaților începând cu 26 august.
- Regulile finanțării campaniei prevăd un sistem mixt, ce permite atât finanțarea publică, cât și cea privată. Concurenții trebuie să depună la CEC săptămânal rapoarte financiare, inclusiv pentru cheltuieli online, pe tot parcursul campaniei, iar CEC poate impune o varietate de sancțiuni pentru încălcări. În timp ce finanțarea terță este interzisă prin lege, lipsește o reglementare detaliată. Până acum, toți concurenții care trebuie să depună rapoarte financiare săptămânale și-au îndeplinit acesta obligație și toate au fost publicate pe website-ul CEC.
- Deși este divers și pluralist, mediul mediatic este constrâns de o piață de publicitate limitată și în declin. Interlocutori MOA BIDDO au raportat despre cazuri în creștere de intimidare și hărțuire a jurnaliștilor, atât în persoană, cât și online, acestea fiind generate în principal de către actori nestatali, menționând în același timp lacunele în protecția legală și urmărirea instituțională. În cadrul campaniei, toate media trebuie să asigure mediatizarea echitabilă, echilibrată și imparțială a concurenților, iar mass media audiovizuală să ofere concurenților timp de antenă gratis și plătit, iar aceștia sunt monitorizați de către Regulatorul mass media.
- Alegătorii și concurenții au dreptul de a contesta acțiunile, inacțiunile și hotărârile organelor electorale, cât și a altor concurenți. Observatorii și administrația electorală pot depune reclamații privind încălcarea drepturilor lor. Până în 10 septembrie, CEC a primit 62 contestații și sesizări în primul rând privind înregistrarea candidaților, presupuse încălcări ale regulilor campaniei, utilizarea abuzivă a resurselor administrative sau corupere electorală. Candidatul lider al Blocului

Patriotic, Igor Dodon, a anunțat proteste pentru ziua de după alegeri pentru contestarea rezultatelor, indiferent de rezultatul în alegeri.

- Cadrul juridic prevede observarea alegerilor din partea cetățenilor și observatorilor internaționali, cât și a reprezentanților concurenților. Până în 10 septembrie, CEC a acreditat 1.630 cetățeni observatori și 145 observatori internaționali. Conform noului regulament CEC, observatorii naționali și organizațiile observatorilor internaționali trebuie să depună informații suplimentare privind calificările acestora în realizarea observării, iar unii interlocutori și-au exprimat îngrijorarea că noile rigori sunt împovărătoare și vagi și pot fi subiectul interpretărilor.

II. INTRODUCERE

Urmare a invitației din partea autorităților Moldovei, Biroul OSCE pentru Instituții Democratice li Drepturile Omului (ODIHR / BIDDO) a creat o Misiune de Observare a Alegerilor (MOA) la 13 august.¹ MOA BIDDO, condusă de Ambasadoarea Jillian Stirk, este compusă din 16 membri ai echipei de bază la Chișinău și 30 de observatori pe termen lung localizați din 22 august în regiunile Moldovei. Membrii misiunii au fost desemnați din partea a 27 de state participante OSCE și 47 la sută din ei sunt femei. BIDDO a solicitat statelor participante să desemneze 200 observatori pe termen scurt pentru monitorizarea activităților în ziua alegerilor.

III. CONTEXTUL GENERAL ȘI POLITIC

Alegerile parlamentare se vor desfășura la 28 septembrie 2025, pentru alegerea a 101 de deputați în parlamentul unicameral. Moldova este o republică semi-prezidențială, în care președintele țării desemnează un prim ministru în consultare cu parlamentul. Ultimele alegeri parlamentare anticipate s-au desfășurat în 2021, și Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) a obținut majoritatea cu 63 de mandate.

Alegerile au loc într-un mediu politic polarizat, determinat de tensiuni semnificative vizând alinierea geopolitică a țării și caracterizat de divizări politice profunde. Războiul cauzat de invazia Ucrainei de către federația Rusă a creat provocări semnificative la adresa securității și economiei Moldovei, rezultând în inflație și, în particular, prețuri crescute la energie. Moldova a primit statut de țară candidat în Uniunea Europeană (UE) în 2022 și a inițiat negocierile de aderare în 2023. Obiectivul de aderare la UE este consacrat în Constituție.² Amenințările hibride, inclusiv utilizarea fondurilor ilicite, coruperea electorală și dezinformarea pe scară largă – rămân a fi o îngrijorare serioasă pentru instituțiile de stat și agențiile de securitate în preajma alegerilor parlamentare din 2025.³ Acestea includ dezinformarea flagrantă îndreptată împotriva Președintei țării și Președintei Comisiei Electorale Centrale (CEC) și încercările de a pune la îndoială procesul electoral înaintea rezultatelor.⁴

Investigațiile privind ingerința străină și finanțarea ilegală a campaniei din alegerile anilor 2023 și 2024, împreună cu hotărârea Curții Constituționale (CC) din noiembrie 2024 privind rezultatele, a scos în

¹ Vezi [Raportul precedent al BIDDO de monitorizare a alegerilor în Moldova](#).

² Modificările constituționale privind ireversibilitatea căii în UE a Moldovei au fost adoptate urmare a referendumului desfășurat în octombrie 2024 împreună cu alegerile prezidențiale.

³ La summit-ul Moldova-UE din iulie 2025, liderii UE și Moldovei au menționat că ”Noi puternic condamnăm amenințările hibride persistente și crescânde din partea Rusiei cu scopul subminării alegerilor democratice din Moldova, inclusiv manipulările și ingerințele informaționale, cât și utilizarea coruperii electorale la scară largă prin intermediari locali”. Vezi [Declarația comună](#) după primul summit R.Moldova-UE din 4 iulie 2025.

⁴ Vezi [mediatizarea dezinformării](#) împotriva președintei, precum și [demonstrarea](#) dezinformării utilizării video generate de inteligență artificială ținând președinta CEC. A se vedea și [recentele apeluri](#) de punere la îndoială a procesului înainte de anunțarea rezultatelor.

evidență coruperea alegătorilor în 2024 la o scară fără precedent și a subliniat necesitatea unor măsuri mai eficiente. Aceasta a determinat modificări în cadrul legislativ și eforturi coordonate ale instituțiilor de drept, care au marcat perioada pre-electorală.

Femeile reprezintă 41 la sută din membrii parlamentului. Multe femei ocupă funcții decizionale înalte, inclusiv președinția țării, președinția Comisiei Electorale Centrale (CEC) și președinția Curții Constituționale (CC).

IV. CADRUL JURIDIC ȘI SISTEMUL ELECTORAL

Alegerile parlamentare sunt reglementate în primul rând de Constituția din 1994 (modificată ultima dată în 2024), Codul Electoral din 2022 și Legea din 2007 privind partidele politice (LPP). Acestea sunt complementate de către numeroase regulamente emise de CEC, acoperind un domeniu larg de chestiuni.⁵ Moldova este parte la instrumentele internaționale legale majore privind alegerile democratice.⁶

Acestea sunt primele alegeri parlamentare organizate conform noului Cod Electoral din 2022. Cadrul juridic a fost suspus frecventelor revizuiuri din partea parlamentului, iar Codul Electoral a fost modificat de 10 ori de la adoptarea acestuia. Au existat și modificări generate de două hotărâri ale CC ce au declarat ca fiind neconstituționale anumite prevederi.⁷

La puțin timp după hotărârile CC de validare a alegerilor prezidențiale și a rezultatelor referendumului constituțional, în decembrie 2024, majoritatea parlamentară PAS a inițiat un proiect complex de lege cu

⁵ Alte acte legislative relevante includ: Codul Penal din 2002 și Codul Contravențional din 2008, Codul Serviciilor Media Audiovizuale din 2018, Legea publicității din 2022, Legea privind protecția datelor personale din 2011 (care va fi înlocuită la 28.06.2026 de noua Lege 195/2024), Legea cetățeniei din 2000, Legea din 2001 privind organizarea administrativ-teritorială, Legea întrunirilor din 2008, și Legea din 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei. Regulamentele CEC din 2023 (unele revizuite în 2025) acoperă majoritatea aspectelor ale procesului electoral, inclusiv înregistrarea candidaților, listele alegătorilor, activități de campanie electorală, finanțarea campaniei, soluționarea litigiilor electorale.

⁶ [Inclusiv Pactul Internațional din 1996 cu privire la drepturile civile și politice \(ICCPR\)](#), [Convenția Internațională din 1965 privind eliminarea oricăror forme de discriminare rasială](#), [Convenția din 1979 privind eliminarea oricăror forme de discriminare a femeilor \(CEDAW\)](#), [Convenția ONU din 2003 împotriva corupției](#), [Convenția din 2006 cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități \(CRPD\)](#), [Convenția Europeană din 1950 pentru protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale \(CEDO\)](#), [Convenția-cadru din 1995 cu privire la minoritățile naționale](#), [Convenția ONU din 2004 împotriva corupției \(UNCAC\)](#). În 2022 Moldova a semnat Al 2-lea Protocol adițional la Convenția privind Crimele Cibernetice, iar în 2025 [Convenția-cadru a Consiliului Europei cu privire la inteligența artificială și drepturile omului, democrație și supremația legii](#). Moldova este membru al Comisiei Europene a Consiliului Europei pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) și al Grupului de State împotriva Corupției (GRECO).

⁷ Decizia Curții Constituționale din 2023 privind amendamentele la legislație ce au interzis participarea la alegeri a membrilor partidelor politice considerate neconstituționale, constatând că interdicția era prea generală, neglijând circumstanțele individuale și ducând lipsă de remedii și garanții eficiente împotriva deciziilor arbitrare. Ulterior, în 2023, Parlamentul a adoptat Legea nr. 280 pe 4 octombrie, prin care a modificat Codul Electoral, într-o încercare de a implementa restricții mai restrânse, aliniate la raționamentul Curții Constituționale. Cu toate acestea, Curtea Constituțională a declarat Legea nr. 280 neconstituțională în [martie 2024](#), invocând limitări disproporționate asupra drepturilor electorale. În 2025, Codul Electoral a fost modificat prin Legea 112 (22 mai), Legea 130 (29 mai), și Legea 100 (13 iunie), ultimul aducând modificări și la LPP. Legea 109/2024 cu privire la votul prin corespondență a fost modificată de Legea 129 (29 mai) pentru a-i extinde aplicarea asupra alegerilor parlamentare și pentru a include noi țări.

scopul de a combate corupția electorală și aspecte conexe acesteia.⁸ După o perioadă de consultări publice cu ministere, agenții de stat, experți străini și organizațiile societății civile (OSC), parlamentul a adoptat Legea 100 din 13 iunie 2025, care introducea modificări substanțiale în 13 legi; în particular, în Codul Electoral, LPP, Codul Penal și Codul Contravențional.⁹ În timp ce versiunea finală a legii a incorporat câteva amendamente propuse în cadrul consultărilor, inclusiv unele ce abordau recomandările stipulate în Avizul de urgență al BIDDO, alte recomandări cheie nu au fost luate în considerație, precum: criterii mai clare și mai obiective pentru refuzarea înregistrării unui partid sau restricționării activităților acestuia, reexaminarea Registrului obligatoriu al membrilor de partid, și eliminarea unor prevederi vagi ale noilor definiții ale activităților extremiste ce ar putea conduce la utilizare abuzivă.¹⁰

Câteva modificări importante au fost introduse prin Legea 100/2025, inclusiv o definiție mai completă a corupției electorale pasive și active, împreună cu penalități semnificativ mai mari pentru infracțiuni și contravenții electorale.¹¹ Noi temeuri pentru refuzul înregistrării concurenților electorali, inclusiv netrimiteră listelor cu membrii executivi către Agenția Serviciilor Publice (ASP) sau participarea în "blocuri camuflate".¹² Interzicerea înregistrării partidelor politice considerate succesoare ale partidelor neconstituționale de asemenea a fost introdusă (vezi *Înregistrarea Candidaților*), precum și noi temeuri și proceduri pentru limitarea temporară a activității partidelor politice înainte de dizolvarea acestora fără vreo avertizare preliminară, în baza hotărârii Curții de Apel Chișinău (CApC).¹³ Amendamentele au înălsprit cerințele pentru înregistrarea partidelor și membrilor acestora și au introdus obligația trimerii către ASP și CEC a unui registru de partid. Câțiva termeni-limită au fost modifiati, inclusiv pentru înregistrarea candidaților.

Modificările din 2025 se referă de asemenea și la regulile din campanie, inclusiv interzicerea activităților electorale preliminare, participarea plătită, transportarea la evenimente neautorizate, colectarea ilegală a semnăturilor și utilizarea politică a organizațiilor de caritate. Activitățile de campanie electorală au fost interzise și pentru cei care nu sunt înregistrați drept concurenți electorali, iar sancțiunile pentru activitate electorală ilegală au fost înălsprite. A fost introdusă o definiție a

⁸ Proiectul de Lege 381 a fost depus în parlament la 17 decembrie 2024. Versiunea finală a legii 100/2025 a fost adoptată în lectura a treia cu 55 voturi din partea PAS și 21 de voturi împotriva din partea Blocului Comuniștilor și Socialiștilor.

⁹ Consultările pe marginea proiectului de Lege 381 s-au desfășurat pe 23 decembrie 2024 și 21 martie 2025. Legea 130 de modificare a Codului Electoral și a LPP a fost adoptată fără consultări publice.

¹⁰ [Avizul de urgență al BIDDO cu privire la acest proiect de lege](#) a fost publicat pe 2 aprilie 2025.

¹¹ Noul Articol 181/1 al Codului Penal extinde definiția coruperii electorale active pentru a îngloba nu doar oferirea sau darea de bani, bunuri sau servicii, dar și a promisiunii a atare beneficii pentru a influența alegătorii. Contravenția administrativă de corupție electorală pasivă (Art. 46/1 al Codului Contravențional) acum include și acceptul promisiunilor de acest gen. Circumstanțele agravante se aplică dacă sunt implicați mai multe persoane, dacă sunt ținuți mai mulți alegători, sau dacă sunt utilizați fonduri publice, cu penalități mai aspre dacă sunt legate de grupuri criminale, entități străine, sau dacă inculpatul cunoștea de sursa ilegală a beneficiilor.

¹² Partidele politice ce nu trimit ASP-ului lista membrilor cu declararea bunurilor sunt împiedicate să participe în alegeri. Constituționalitatea acestei prevederi a fost contestată la CC de către Forța de Alternativă și Salvare. Hotărârea [CC 113/12.08.2025](#) a respins cauza ca neîntemeiată. Un bloc electoral de camuflaj este definit de Art. 1 al Codului Electoral ca o asociere informală între două sau mai multe partide politice ce realizează activități electorale în comun, însă fără a fi înregistrați oficial ca bloc electoral la CEC. Această practică se consideră ilegală.

¹³ În mai 2024, CC a abrogat restricțiile privind dreptul de a candida pentru cei asociați cu partidele politice declarate neconstituționale, introduse la scurt timp înainte de alegerile locale din 2023. Odată ce cadrul juridic nu includea prevederi de sancționare a înregistrării sau a utilizării partidelor politice existente ce continuă activităților unui partid neconstituțional, Legea 100/2025 a introdus interzicerea succesorilor unor atare entități, care să fie determinată de către CApC prin evaluarea conexiunilor și asemănarilor substanțiale între ele. La 2 septembrie, partidul Forța de Alternativă și Salvare a Moldovei a contestat la CC constituționalitatea unor noi prevederi legale privitoare la aplicarea măsurilor temporare de limitare a activității partidelor succesoare; hotărârea este în așteptare.

candidatului independent, în conformitate cu recomandările BIDDO. Au fost adoptate reguli mai stricte de finanțare a campaniei: extinderea categoriilor donatorilor, introducerea noilor limite pentru donații și sancțiuni suplimentare.

În ciuda acestor largi modificări, anumite recomandări BIDDO cu privire la cadrul juridic pentru alegeri rămân a fi neimplementate, inclusiv cele referitoare la măsurile de îmbunătățire a corectitudinii registrului alegătorilor, eliminarea limitărilor dreptului de vot al persoanelor cu dezabilități intelectuale sau fizice, prevederi mai clare privind utilizarea abuzivă a resurselor administrative,¹⁴ extinderea regulamentelor de finanțare a campaniei asupra părților terțe și online, asigurarea soluționării litigiilor cu privire la înregistrarea candidaților înaintea începerii campaniei, transparența proprietății presei scrise, precum și a regulilor pentru contestarea rezultatelor alegerilor.

Cele 101 de mandate parlamentare sunt atribuite în baza reprezentării proporționale de pe listele închise ale partidelor sau blocurilor electorale, sau a candidaților independenți. Pragurile de 5 și 7 procente din voturile valid exprimate se aplică partidelor și blocurilor electorale, corespunzător. Pentru independenți, pragul este de 2 procente. Există o cotă generală de gen de 40 procente pentru listele candidaților, cât și o regulă la plasamentul pe listele de candidați ca 4 din fiecare 10 candidați să fie de sex opus. Este obligatoriu necesară participarea minimă a unei treimi din numărul alegătorilor înregistrați.

V. ADMINISTRAREA PROCESULUI ELECTORAL

Alegerile parlamentare sunt administrate de către CEC, 37 Consilii Electorale de Circumscripții (CoEC) și 2.274 Birouri Electorale ale Secțiilor de Votare (BESV), inclusiv 301 secții de votare în 41 de țări pentru votarea în afara țării și votarea prin corespondență.¹⁵ Până acum, mulți interlocutori ai MOA BIDDO și-au exprimat un nivel înalt de încredere în competența și profesionalismul CEC și CoEC, însă interlocutorii din opoziție și-au exprimat îngrijorarea cu privire la influența politică în procesul de luare a deciziilor. La 30 iulie, președinta CEC a informat că a devenit ținta unei campanii de dezinformare prin folosirea unui video fals generat de inteligența artificială (AI), pe care CEC a atribuit-o încercărilor de subminare a procesului electoral. La 5 septembrie, unul din membrii CEC din partea opoziției a relatat că el a devenit subiectul unor încercări de intimidare din partea colegiilor săi de la CEC cu scopul de a-i influența poziția asupra anumitor chestiuni.

CEC este organul permanent cu mandat de cinci ani și responsabilități largi de administrare a alegerilor. Numit în funcție în 2021, acesta este compus din nouă membri: unul desemnat de președinte și opt de către parlament, conform reprezentării partidelor în parlament.¹⁶ Cinci membri CEC, inclusiv președinta, sunt femei. CoEC sunt conduse de către președinți permanenți desemnați de către CEC pe perioada de cinci ani. Alți membri CoEC sunt numiți în funcție înainte de alegeri, desemnați de consiliile locale, instanțele judecătorești raionale și partidele parlamentare. BESV sunt organe temporare, ai căror membri sunt desemnați de către consiliile locale și partidele parlamentare. Toți funcționarii electorali trebuie să fie certificați de către CEC. Registrul Funcționarilor Electoralii gestionat de către CEC include circa 25.000 persoane. Femeile reprezintă 72 la sută din membrii BESV și 59 la sută din președinții CoEC.

¹⁴ Totuși, CEC a [elaborat](#) linii directoare pentru prevenirea utilizării abuzive a resurselor administrative.

¹⁵ Patru BESV vor recepționa voturile prin corespondență din 10 țări: Australia, Canada, Finlanda, Islanda, Japonia, Noua Zeelandă, Norvegia, Coreea de Sud, Suedia și Statele Unite ale Americii.

¹⁶ În conformitate cu recomandările anterioare ale BIDDO, Codul Electoral din 2022 a introdus o nouă formulă, ce va fi aplicată începând cu anul 2026, ce prevede desemnarea a șapte membri CEC, fiecare din partea: Președinției, Ministerului Afacerilor Interne, Consiliului Superior al Magistraturii, societatea civilă și opoziția parlamentară, și doi din partea partidului de guvernare.

CEC a hotărât să deschidă 301 secții de votare în străinătate. Hotărârea s-a bazat pe o varietate de informații: dinamica precedentei participări la scrutin, înregistrarea prealabilă, cât și informații din partea Ministerului Afacerilor Externe. CEC a hotărât să deschidă două BESV în Federația Rusă, o reducere comparativ cu alegerile parlamentare anterioare, ceea ce a devenit un punct de dispută pentru interlocutorii din opoziție.¹⁷ CEC justifică aceasta prin faptul că Federația Rusă este în stare de război cu Ucraina actualmente, și nu poate asigura securitatea în afara reprezentanțelor sale diplomatice. Aceeași politică este aplicată creării stațiilor de votare în Ucraina și Israel, din considerațiuni de securitate.

CEC de asemenea a hotărât să creeze 12 BESV pentru alegătorii din stânga Nistrului (Transnistria), (pentru cel mai recent ciclu electoral au fost create 30 de BESV).¹⁸ Aceasta a generat critici din partea partidelor de opoziție și unor actori interesați. Conform CEC, această hotărâre este în principal bazată pe participarea alegătorilor pe parcursul ultimilor trei alegeri.¹⁹ Observatorii naționali - ai organizațiilor societății civile precum Promo-LEX și Uniunea Juriștilor – au remarcat că ar putea fi necesare mai multe secții de votare pentru alegători din Transnistria și au exprimat îngrijorări privind posibilele lipse de buletine de vot în caz că participarea la scrutin va crește față de anii precedenți.²⁰ Serviciul de Informații și Securitate (SIS) a publicat motivarea propunerii sale pentru crearea a doar 8 BESV, care include considerațiuni de securitate pe lângă datele participării anterioare la scrutin.²¹ La 27 și 28 august, Blocul Patriotic a depus două acțiuni la CAPC solicitând anularea a două hotărâri CEC cu privire la crearea secțiilor de votare în străinătate în Federația Rusă, Ucraina și Israel, cât și pentru Transnistria. CAPC a evaluat ambele hotărâri ca bine motivate și a respins reclamațiile neîntemeiate. CSJ a confirmat deciziile CAPC.

Până acum CEC a respectat termenii-limită impusi de lege în pregătirea pentru alegeri. A existat, totuși, o provocare în desemnarea membrilor la nivel de BESV din cauza lipsei de nominalizări din partea partidelor politice și investigațiilor în derulare privind foștii membri BESV și presupusele lor conexiuni cu scheme de cumpărare a voturilor. Unele regulamente importante au fost adoptate după începutul perioadei electorale (de pildă, regulamentul acreditării observatorilor a venit la două săptămâni după începerea perioadei electorale). Ședințele sunt deschise observatorilor și mass media, cu difuzare live și disponibile online. Agenda și hotărârile adoptate sunt publicate pe website-ul CEC, în general în timp util.

Securitatea cibernetică în alegeri este o îngrijorare crescândă, iar autoritățile au fost sprijinite în eforturile lor de către parteneri internaționali pentru a introduce un cadru mai robust, bazat pe riscuri calculate pentru identificarea și atenuarea amenințărilor. Aceasta include crearea unei noi Agenții de Securitate Cibernetică (ASC), care are sarcina de a gestiona riscurile. În plus, înainte de aceste alegeri,

¹⁷ În alegerile parlamentare din 2021, erau deschise 17. În alegerile prezidențiale și referendumul constituțional din 2024, acestea numărau 2.

¹⁸ În Transnistria sunt 277.094 de alegători posibili, din care circa 26.000 au votat la alegerile prezidențiale din 2024. În 2024 CEC a creat în acest scop 30 BESV.

¹⁹ [O Hotărâre CEC](#) de creare a stațiilor de votare pentru Transnistria își întemeia concluzia pe dinamica anterioară de participare, precum și pe alte considerațiuni stipulate în lege (securitate, rute de acces, etc.) și pe informații din partea autorităților relevante. În baza acestora, ei au calculat raportul dintre media participării la scrutin pe parcursul ultimilor trei alegeri naționale și numărul alegătorilor înregistrați. Participarea la vot în ultimele trei alegeri a fost de 31,783% (2020), 28,791% (2021), 26,288% (2024).

²⁰ Pe 9 septembrie, CEC a aprobat un total de 23.500 de buletine de vot pentru cele 12 secții de votare din Transnistria. Acest lucru a stârnit critici din partea membrilor CEC numiți de opoziție, care au considerat numărul de buletine ca fiind prea mic, iar decizia ca discriminatorie. Președinta CEC a explicat că numărul dat se bazează pe prezența la vot din trecut. Toți cei trei membri ai CEC din partea opoziției au emis o opinie separată privind decizia dată.

²¹ SIS a furnizat o explicație detaliată privind raționamentele în spatele limitării numărului BESV în Transnistria. [Raportul poate fi găsit aici](#) (link).

Sistemul Informațional Automatizat al CEC "Alegeri" (SIAA), care este un instrument integrat pentru gestionarea datelor și documentației electorale, a fost transferat sub protecția cibernetică a Serviciului Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STICS) pentru a oferi un cadru de securitate mai coerent, urmare a atacurilor cibernetice din 2024. Conform CEC și STICS, acesta din urmă nu are acces la datele CEC, ci doar asigură securitatea sistemului.

Din 2 august, CEC prin Centrul său de Instruire Electorală Continuă (CIEC) a desfășurat seminare ample, cu prezență fizică, pentru toți membrii CoEC. Instruirea membrilor BESV a început pe 4 septembrie. De asemenea, instruirii au fost organizate pentru operatorii BESV, registratorii Sistemului de Stat al Alegătorilor (SSA), forțele de ordine, societatea civilă și mass-media. Campaniile de informare a alegătorilor desfășurate de CIEC includ podcasturi, videoclipuri și postări pe rețelele de socializare în română și rusă, cu subtitrări și interpretare în limbajul semnelor.

VI. ÎNREGISTRAREA ALEGĂTORILOR

Înscrierea alegătorilor este pasivă și se bazează pe datele extrase din registrul populației. Fiecare cetățean care are 18 ani împliniți sau mai mult la data alegerilor are dreptul de a vota, cu excepția celor privați de acest drept printr-o hotărâre judecătorească.²² SSA centralizat este gestionat și actualizat de către CEC.

La 1 septembrie, SSA includea 3.299.396 de înregistrări, dintre care 2.763.678 erau persoane cu drept de vot și incluse pe listele alegătorilor. Alegătorii fără domiciliu și reședință, inclusiv cei emigrați peste hotare și cei 277.094 de alegători înregistrați stabiliți în Transnistria, nu sunt incluși în listele principale și pot fi adăugați pe listele suplimentare în ziua alegerilor.²³ CEC are o opțiune online de înregistrare pentru alegătorii din străinătate și pre-înregistrare obligatorie pentru votul prin corespondență până la 14 august.²⁴

Legea garantează transparența și accesibilitatea listelor electorale, cu afișarea lor publică la BESV nu mai târziu de 8 septembrie și posibilitatea verificării acestora online. Alegătorii, reprezentanții concurenților și observatorii au dreptul să verifice dacă datele din liste sunt corecte și să depună cereri de corectare la BESV până pe 21 septembrie.

VII. ÎNREGISTRAREA CANDIDAȚILOR

Cetățenii cu drept de vot au dreptul să candideze pentru funcții publice, cu excepția militarilor activi, a deținuților din penitenciare, cei a căror antecedente penale includ infracțiuni intenționate și cei lipsiți de dreptul de a ocupa funcții publice printr-o hotărâre definitivă.

Cetățenii pot candida pe liste de partid sau blocuri electorale, sau independent. Prin amendamente recente, partidele politice trebuie să prezinte informații despre componența organelor lor executive centrale la ASP la începutul perioadei electorale, adică la 14 iulie cel târziu. În aceeași zi, CEC a publicat lista concurenților eligibili pe baza informațiilor de la ASP: din 66 de partide înregistrate oficial, 39 au

²² Conform Codului de Procedură Civilă, o instanță poate decide să priveze o persoană de dreptul de a vota pe diverse temeiuri, în contextul procedurilor de instituire a tutelei. Potrivit CEC, 635 de persoane în total nu pot participa la alegeri, în baza unei decizii judecătorești, aflându-se sub tutelă legală.

²³ Codul Electoral prevede verificarea electronică a datelor alegătorilor în ziua alegerilor în baza registrului centralizat, pentru a preveni votul multiplu.

²⁴ Un total de 16.145 de cereri au fost depuse pentru votul cu prezență fizică la BESV din străinătate, iar 2.606 pentru votul prin corespondență.

fost considerate eligibile sau în curs de aprobare.²⁵ În perioada de nominalizare și înregistrare a candidaților, numărul partidelor înregistrate a fost redus la 33.²⁶

Amendamentele recente prin Legea 100/2025 au introdus conceptul de „partide succesoare”.²⁷ Pe acest temei, înregistrarea Blocului Victoriei a fost respinsă de către CEC, iar activitatea celor patru partide ce îl compuneau a fost temporar limitată prin decizia CCA din 19 august, decizie ulterior contestată. Decizia a urmat unei acțiuni depuse de Ministerul Justiției pentru dizolvarea partidelor ca presupuși succesori ai Partidului Șor, declarat neconstituțional. CSJ a respins cererile de contestare a acestei restricții temporare, iar limitarea rămâne în vigoare până la o decizie finală a CApC. Eligibilitatea Partidului Democrat Modern din Moldova a fost revocată de ASP pe baza informațiilor furnizate de alte organe de stat. În consecință, CEC nu i-a înregistrat.

Perioada de nominalizare a candidaților a fost între 20 iunie și 19 august.²⁸ Candidații independenți au trebuit să colecteze semnături de la alegători pentru a-și susține candidatura.²⁹ Aceștia nu pot fi membri ai vreunui partid politic și nu trebuie să fi fost membri în ultimele 70 de zile înainte de ziua alegerilor. De asemenea, nu trebuie să fi susținut public vreun partid în ultimele 70 de zile înainte de ziua votului.

Până la 19 august, CEC a primit cereri de la 5 blocuri electorale, 23 de partide politice și 20 de candidați independenți (doar 7 adus înapoi listele de semnături), dintre care CEC a înregistrat 4 blocuri, 15 partide și 4 candidați independenți.³⁰ Femeile reprezintă 45 la suta din totalul candidaților înregistrați; doar 2 din cele 17 formațiuni politice concurente sunt conduse de o femeie. Întârzierile în soluționarea anumitor cazuri legate de înregistrarea candidaților au avut un efect în lant, întârziind procese precum elaborarea buletinelor de vot.

²⁵ ASP a constatat că 25 de partide erau pe deplin eligibile, în timp ce participarea a 14 partide era încă supusă verificării ASP la începutul perioadei electorale.

²⁶ Alianța MOLDOVENILOR, Mișcarea Alternativă Națională (MAN), Partidul Acțiunea Comună – Congresul Civic (PAC), Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei (PDCM), Moldova Mare, Partidul Republican „Inima Moldovei”, Partidul Social Democrat European (PSDE), Partidul Național Democrat (PND), Partidul Nostru (PN), Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS), Partidul Reunificării Naționale „Acasă” („PRN – Acasă”), Partidul Republican din Moldova (PRM), Partidul „Noi”, Partidul Liberal Național (PNL), Democrația Acasă, Liga Orașelor și Comunelor (LOC), Uniunea Creștin-Socială din Moldova (UCSM), Uniunea Centristă din Moldova (UCM), Partidul Poporului din Republica Moldova (PPRM), Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa (ALDE), Pentru Oameni, Natură și Animale (PONA), Partidul pentru Viitorul Moldovei (PVM), Mișcarea Respect Moldova (MRM), Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM), Partidul Liberal (PL), Coaliția pentru Unitate și Bunăstare (CUB), Mișcarea Profesioniștilor „Speranța Nadejda”, Partidul Verde Ecologist (PVE), Noua Opțiune Istorică (NOI), Platforma „Demnitate și Adevăr” (PDA), Alianța pentru Unirea Românilor (AUR), Partidul Schimbării (PS).

²⁷ Vezi Legea nr. 100/2023. Determinarea statutului de succesor al unui partid politic declarat neconstituțional trebuie să fie făcută de instanță, luând în considerare legăturile și similitudinile substanțiale dintre partide, dacă există dovezi că partidul politic a fost creat și este înregistrat sau își propune să continue activitatea unui partid declarat neconstituțional.

²⁸ Nominalizările pentru blocuri electorale au început pe 20 iunie, iar partidele politice au putut depune listele de candidați începând cu 20 iulie.

²⁹ Candidații de sex masculin trebuiau să adune între 2.000 și 2.500 de semnături maximum pentru a fi eligibili, iar cei de sex feminin între 1.000 și 2.500, corespunzător.

³⁰ Trei candidați independenți au fost respinși din cauza numărului insuficient de semnături. Partidele politice Renaștere, Uniunea Centristă din Moldova, „Pentru Oameni, Natură și Animale”, Moldova Mare, Noi, Opțiunea Istorică Nouă, Partidul Democrat Modern din Moldova (PDMM), Mișcarea Profesională „Speranța Nadejda” au fost respinse din motivul neconformării la regulamentele de înregistrare, ce a rezultat în excluderea unor candidați din listă, ceea ce a afectat echilibrul de gen. Opțiunea Istorică Nouă s-a aflat printre cele 24 de partide incluse la 4 septembrie în baza reexaminării CEC, în urma unei decizii a CApC.

VIII. MEDIUL CAMPANIEI

Campania a început oficial pe 29 august și se va încheia la miezul nopții pe 26 septembrie. Campania electorală poate fi desfășurată doar de către concurenții înregistrați. Perioada de pre-campanie, reglementată de Codul Electoral, interzice apelurile directe de a vota pentru un anumit candidat, partid sau bloc înainte de începerea campaniei oficiale.

Pentru a organiza evenimente cu peste 50 de persoane, concurenții trebuie să notifice autoritățile locale cu cinci zile în avans. Lansarea proiectelor de infrastructură este interzisă, iar candidații care dețin funcții publice înalte trebuie să își suspende activitățile oficiale pe durata campaniei. Orice abuz de resurse administrative este interzis. Cumpărarea de voturi nu este permisă, iar promisiunea sau oferirea de bunuri ori beneficii alegătorilor în schimbul votului poate duce la sancțiuni penale.

În urma acuzațiilor extinse de proteste plătite și cumpărare de voturi de către organizații afiliate lui Ilan Șor³¹, au fost efectuate o serie de investigații și percheziții de amploare în mai multe regiuni între 2 și 8 septembrie, de către poliție (inclusiv Inspectoratul Național de Investigații și Brigada forțelor speciale Fulger), împreună cu Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Centrul Național Anticorupție și Serviciul Fiscal de Stat, ce au rezultat în reținerea a 21 de persoane și sechestrarea unor sume în valute forte, carduri bancare, vehicule, echipamente și documente.³²

Pe 5 septembrie, cu scopul declarat de a asigura securitatea națională, Prim-ministrul Dorin Recean a anunțat că resursele financiare ale Irinei Vlah, lidera Partidului Inima Moldovei, parte a Blocului Patriotic, vor fi înghețate printr-o decizie a Consiliului Interinstituțional de Supraveghere, pe baza sancțiunilor internaționale pentru rolul ei în interferența Rusiei în alegerile din Moldova. De la începutul perioadei electorale, a existat un efort concertat din partea autorităților pentru a informa publicul despre noile măsuri de combatere a corupției electorale, urmat de discuții în mass-media despre dezinformare și securitatea cibernetică online.³³

Până în prezent, campania a implicat publicitate online și postări pe rețelele sociale, precum și activități tradiționale cum ar fi mitinguri, întâlniri cu alegătorii și acțiuni de tip „din-ușă-în-ușă”. Mesajele s-au concentrat pe alinierea geopolitică, alături de dezvoltarea economică, bunăstare și probleme de dezvoltare. Campania PAS se bazează pe rezultatele sale din guvernare și pe promovarea integrării în UE. Candidații din opoziție s-au concentrat pe dezvoltare, valori tradiționale și critici la adresa actualului guvern. Unele partide și-au exprimat scepticismul cu privire la aderarea la UE în favoarea unor legături mai strânse cu Federația Rusă. Votul diasporei de asemenea a fost subiect de o dispută printre candidații politici.

CEC a invitat candidații și instituțiile media să semneze un Cod de Conduită, angajându-i să respecte cadrul legal și bunele practici; 13 candidați și 6 instituții media au semnat până acum.³⁴

³¹ În acest context, Ilan Șor a făcut anunțuri publice pe Telegram privind oferirea de sprijin financiar de 3.000 USD pe persoană celor care participă la proteste (vezi și [postarea](#) lui Ilan Șor din 11 august pe Telegram). MOA BIDDO a remarcat și presupuneri larg răspândite privind mituirea alegătorilor, prin scheme ce implică cripto-monedă și carduri electronice legate cu conturi deschise la Promsyzbank (PSB) pentru aproximativ peste o mie de cetățeni moldoveni.

³² Acest lucru este conform unui [comunicat de presă](#) al Centrului Național Anticorupție (CNA) din 8 septembrie și [declarațiilor](#) Inspectoratului General de Poliție.

³³ Consultați comunicatul de presă al poliției din [3 septembrie](#).

³⁴ Blocul „Împreună”, Blocul Unității Naționale, Blocul Alternativa, Coaliția pentru Unitate și Prosperitate, PAS, Liga Orașelor și Comunităților, Blocul Patriotic, Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa, Uniunea Creștin-

Dezinformarea pe scară largă a fost o caracteristică cheie a campaniei de până acum, iar prim-ministrul și alți șefi de instituții au făcut declarații publice despre narațiuni multiple și repetate ce sunt distribuite pe internet, adesea folosind videoclipuri generate de inteligență artificială prin conturi ce par a fi coordonate neautentic. Centrul pentru Comunicare Strategică și Combateră a Dezinformării (StratCom) a fost înființat sub autoritatea Președinției pe 12 august, aducându-l formal sub Consiliul Suprem de Securitate. StratCom a informat MOA BIDDO că se ocupă de demascarea, prevenirea dezinformării și instruirea pe termen lung al funcționarilor publici și al profesorilor printr-o „abordare la nivelul ”întregii societăți” adresată ministerelor și agențiilor.

Platformele de rețele sociale sunt utilizate pe scară largă în Moldova și de către diasporă.³⁵ Operațiunile pe aceste platforme sunt bazate în afara țării și au venit sporadic cu reacții la problemele identificate de autorități. Nicio instituție de stat nu are definite prin lege în mod clar puteri de reglementare a platformelor, iar diferitele instituții statale, inclusiv poliția națională, SIS (Serviciul de Informații și Securitate), StratCom, CEC și Consiliul Audiovizualului (CA) acționează ca puncte focale pentru diferite platforme. În urma notificărilor din partea autorităților de stat și a examinărilor interne, platformele au luat măsuri limitate pentru a restrânge o parte din conținut ce încalcă standardele comunității privind comportamentului neautentic coordonat și dezinformarea.³⁶ Recent a fost introdus un mecanism informal pentru selectarea OSC pentru a notifica platformele despre posibilele încălcări ale standardelor pe perioada campaniei electorale, dar rezultate abia urmează să se vadă.³⁷

Misiunea a desfășurat o evaluare calitativă a campaniei online desfășurată prin postări pe rețele sociale ale partidelor și candidaților începând cu 26 august.³⁸

IX. FINANȚAREA CAMPANIEI

Normele de finanțare a campaniei prevăd un sistem mixt, ce permite atât finanțarea publică, cât și cea privată. Finanțarea publică constă în principal în subvenții de la bugetul de stat. Noile amendamente în legile 130/2025 și 100/2025 consolidează regulile de finanțare politică și a campaniei prin extinderea categoriilor de donatori eligibili și prin introducerea unor limite mai stricte. Concurenții electorali trebuie să plătească anticipat toate bunurile și serviciile. O nouă sancțiune permite Comisiei Electorale Centrale (CEC) să suspende finanțarea publică pentru o perioadă de la 6 luni la 4 ani, în baza încălcărilor electorale. În timp ce finanțarea de către terți este interzisă prin lege, o reglementare detaliată lipsește.

Socială din Moldova, Partidul Social Democrat European, Alianța Moldovenilor, Olesea Stamate, Victoria Sanduta, TIV, Cinema 1, Radio PoliDisk, Aquarelle FM, Realiata Press Group, Radio Plai.

³⁵ Conform [sondajelor publice](#), cele mai utilizate platforme sunt Facebook, Instagram și TikTok. De asemenea, YouTube și aplicația de mesagerie Telegram sunt utilizate pe scară largă pentru comunicarea politică.

³⁶ Cele mai recente date de la [TikTok](#) relevă că în iunie 2025, platforma a eliminat un total de 314 conturi neautentice, cu 108.823 urmăritori în mod colectiv, operate din Federația Rusă, care foloseau locații de ofuscarea serviciilor. Conform TikTok, acestea urmăreau să submineze guvernul Republicii Moldova și să promoveze figuri simpatizante obiectivelor politice rusești. Pe 13 august, poliția a [anunțat](#) că a contactat TikTok în legătură cu dezinformarea, iar platforma a eliminat în total 1,2 milioane de urmăritori; poliția a menționat că mai puțin de jumătate au fost eliminate. TikTok a înființat un [centru electoral](#) pe 21 august. [Meta](#) a eliminat o rețea de conturi înainte de alegerile prezidențiale din 2024, dar nu a raportat de atunci nimic despre detectarea amenințărilor pentru Moldova.

³⁷ În plus față de canalele media, câteva ONG-uri lucrează pentru a identifica amenințările de dezinformare, raportând operațiuni și comportamente neautentice coordonate. Acestea includ [StopFals](#), condus de Asociația Presei Independente, [Rise](#), [Watchdog](#), [Mediacitica](#) și ONG-uri din România [Expert Forum](#) și [Context](#).

³⁸ Postările de pe rețelele sociale ale celor 30 de partide cheie, blocuri și candidați sunt monitorizate sistematic, precum și realizarea observărilor privind postările a încă 36 de instituții cheie de stat, personalități politice, influenceri și organizații ale societății civile (OSC).

Finanțarea publică constă în subvenții de la bugetul de stat, pe care le pot primi doar partidele politice.³⁹ Anual, 0,1% din veniturile bugetului de stat sunt alocate pentru finanțarea partidelor politice⁴⁰ și sunt distribuite în funcție de rezultatele alegerilor anterioare și de numărul de femei și tineri aleși.⁴¹ Partidele, individual sau ca parte a unui bloc electoral, pot folosi până la 70% din subvenția lor de stat pentru campanie.

Finanțarea privată pentru campanie constă în principal din donații, ce pot fi în bani sau în natură; acestea din urmă trebuie raportate la valorile medii de piață.⁴² Se aplică limite diferite donațiilor, în funcție de diferitele tipuri de donatori. Persoanele fizice pot dona o sumă maximă de 6 salarii medii lunare, fără a depăși 30% din venitul lor anual, cu această limită redusă la 10% în cazul persoanelor cu funcție de demnitate publică și funcționarilor civili. Limite mai stricte se aplică persoanelor al căror singur venit constă în burse sau beneficii sociale, care nu pot dona mai mult de 1 salariu mediu lunar, cu un amendament recent la lege ce le limitează și mai mult la maximum 30 la sută din suma primită din aceste surse. Entitățile juridice pot dona o sumă maximă de 12 salarii medii lunare, iar amendamentele recente au limitat această sumă pentru a nu depăși limita de 30 procente din venitul anual al entităților date.⁴³ Legea stipulează o serie de interziceri explicite de finanțare, inclusiv din partea publicului, surselor străine și anonime.⁴⁴

Cheltuielile de campanie sunt limitate la 0,1% din veniturile bugetului de stat (3.912.764 euro în iulie 2025) pentru fiecare concurent electoral. Toate tranzacțiile legate campanie trebuie să fie făcute către și din conturi bancare deschise special în acest scop cu mențiunea "fond electoral". Unii interlocutori ai MOA BIDDO au remarcat că aceste limite ale cheltuielilor par a fi excesive.

Toți concurenții trebuie să trimită rapoarte financiare săptămânale la Comisia Electorală Centrală (CEC) pe durata campaniei electorale, precum și un raport final nu mai târziu de 3 zile de la ziua alegerilor.⁴⁵ Cerințele de raportare includ obligația de a trimite extrase specifice privind plățile pentru publicitatea electorală sponsorizată pe platformele digitale și online. Aceste rapoarte trebuie publicate de CEC în decurs de 24 de ore. Alți actori, precum băncile, au obligații de raportare și trebuie să depună rapoarte zilnice în timpul campaniei. Companiile media și de publicitate trebuie să trimită, de asemenea, rapoarte

³⁹ Alte tipuri de finanțare de stat includ împrumuturile fără dobândă și timpul de antenă gratuit pentru candidați.

⁴⁰ Pentru anul 2025, 3.195.466 euro au fost alocate începând cu ianuarie 2025 pentru subvenționarea partidelor politice.

⁴¹ [Legea partidelor politice nr. 294/2007](#) și [Decizia CEC nr. 1102/2023](#) stabilesc următoarea formulă pentru distribuirea banilor publici: 30% în proporție cu performanța obținută în alegerile parlamentare, 30% în alegerile locale și 15% în alegerile prezidențiale; 7,5% în proporție cu numărul de femei alese în alegerile parlamentare și 7,5% în alegerile locale; 5% în proporție cu tinerii aleși (sub 35 de ani) în alegerile parlamentare și 5% în alegerile locale. [Decizia CEC nr. 3366/2025](#) stabilește următoarele alocări pentru 2025: PAS (1.479.853 euro), PSRM (654.885 euro), PCRM (156.207 euro), PN (155.775 euro), PSDE (129.890 euro), MAN (89.261 euro), PDCM (87.392 euro), PPDA (74.035 euro). Alte partide politice au primit mai puțin de 2% din suma totală.

⁴² În plus, conform art. 24-25 din Legea partidelor politice, acestea pot colecta și cotizații de membru și obține "alte venituri prin activități editoriale, administrarea proprietății sau desfășurarea altor activități ce generează venit", dacă nu sunt interzise prin lege și sunt prevăzute în statutele lor.

⁴³ Donațiile maxime sunt stabilite la 5.000 euro pentru persoanele fizice și 10.000 euro pentru persoanele juridice.

⁴⁴ Codul Electoral (Art. 54.5) interzice donațiile din partea următoarelor entități: minori, cetățeni străini, entități anonime; entități juridice cu contracte de achiziții publice, beneficiari ai ajutorului de stat, organizații non-comerciale, sindicate, asociații, fundații, organizații de caritate și religioase, inclusiv organizații internaționale; entități juridice străine; guverne străine și organizații internaționale, inclusiv organizații politice internaționale. O inovație a noilor amendamente este că entităților juridice cu datorii fiscale în așteptare de asemenea le este interzis să doneze. Donațiile ilegale se transferă la bugetul de stat.

⁴⁵ În plus la rapoartele financiare lunare, semi-anuale și anuale ale partidelor politice ce primesc subvenții monetare și pe care trebuie să le depună la CEC și la Curtea de Conturi, în conformitate cu [Legea partidelor politice nr. 294/2007](#) (Art. 27.1).

săptămânale privind veniturile din publicitatea politică. Până în prezent, toți candidații care au fost obligați să facă rapoarte financiare săptămânale au făcut-o și acestea au fost publicate deja pe site-ul CEC.

Supravegherea este exercitată de CEC, care efectuează controale, inclusiv audituri planificate sau extraordinare. Acționând pe baza plângerilor sau din oficiu, CEC poate impune o serie de sancțiuni, variind de la avertismente la suspendarea finanțării publice, și chiar la posibila anulare a înregistrării concurentului electoral, sau solicitarea către ASP de a elimina un partid politic.⁴⁶ CEC este obligat să publice rapoarte privind rezultatele supravegherii campaniei de finanțare în termen de trei zile de la finalizarea operațiunilor de control. Orice concluzie și sancțiune aplicată poate fi contestată.

X. MASS-MEDIA

Deși peisajul mediatic este divers și pluralist, mediul media este constrâns de o piață de publicitate limitată și în scădere, ceea ce duce la dependența de proprietarii de afaceri corporative și de finanțarea donatorilor.⁴⁷ Mijloacele de radiodifuziune și televiziune sunt obligate prin lege să dezvăluie proprietarii beneficiari finali. Cu toate acestea, proprietatea asupra presei scrise și a presei online rămâne opacă. Mulți interlocutori ai MOA BIDDO au raportat o creștere a intimidării și hărțuirii jurnaliștilor, atât în persoană, cât și online, provenite în principal de la actori nestatali, menționând, de asemenea, lacune în protecția legală și monitorizarea instituțională.⁴⁸

Rețelele sociale sunt considerate sursa principală de informație, urmate îndeaproape de televiziune și, într-o măsură mai mică, portaluri de știri online.⁴⁹ Piața media a suferit schimbări semnificative începând cu 2022-2023, când în timpul stărilor de urgență 12 posturi de televiziune au fost suspendate pe motive de securitate și dezinformare.⁵⁰ Cu puțin timp înainte de Starea de Urgență, pentru a proteja spațiul informațional, Consiliul pentru Promovarea Proiectelor de Investiții Naționale (CPPIN) a primit autoritatea de a suspenda licențe fără supraveghere judiciară prealabilă. Această autoritate a fost conferită recent, în martie 2025, și a fost criticată de societatea civilă ca fiind o ingerință în dreptul la libertatea de exprimare.⁵¹

⁴⁶ Codul Electoral (Art. 102) permite CEC-ului să aplice avertismente, să priveze concurenții de timp de emisie gratuit sau plătit, să limiteze alocările bugetare și să impună alte amenzi în conformitate cu Codul Contravențional (Art. 48.1-6, 48.2, 48.3, 51, 51.1, 53). De asemenea, CEC poate anula înregistrarea concurenților dacă se constată că au fost implicați în cumpărarea de voturi, au folosit fonduri străine, au depășit limitele de cheltuieli, au participat într-un bloc electoral de camuflaj sau nu au declarat cheltuielile de ineligibilitate, printre alte motive. În cele din urmă, CEC poate solicita, de asemenea, ASP să elimine un partid politic pentru că nu a depus rapoarte financiare anuale timp de doi ani consecutivi.

⁴⁷ [Cercetarea pieței](#) privind veniturile din publicitate radio-televizată, realizată de Consiliul Audiovizualului (CA), a constatat o scădere de 9,5% a veniturilor din publicitate în 2024, comparativ cu 2023.

⁴⁸ Asociația Presei Independente (API) a înregistrat o creștere a numărului de atacuri împotriva jurnaliștilor, de la 43 în 2023 la 66 în 2024 și la 91 în primele opt luni ale anului 2025.

⁴⁹ [Studiul audienței media](#) din 2025, realizat de Centrul Jurnaliștilor Independenți, a arătat că 80% dintre respondenți folosesc rețelele sociale, 77% folosesc televiziunea și 61% folosesc portaluri online ca surse de informare.

⁵⁰ Reprezentantul OSCE pentru Libertatea Presei a [semnalat](#) problema utilizării de către autorități a mecanismelor administrative, cum ar fi starea de urgență, care ocolesc supravegherea judiciară prealabilă pentru a suspenda licențele media. Aceasta a fost folosită recent pentru a suspenda licențele a 12 posturi de televiziune, afiliate, se pare, cu Vladimir Plahotniuc și Ilan Șor, care au retransmis conținut de la posturi rusești.

⁵¹ Pe 27 martie 2025, CPPIN a suspendat licența de emisie a TVC21 pentru 60 de zile din cauza documentației incomplete și a transparenței insuficiente privind proprietatea. La o suspendare anterioară, CPPIN a citat probleme de transparență a proprietății și a afilierii cu Vladimir Plahotniuc și Ilan Șor, care amenințau securitatea națională. În 2024, CPPIN a suspendat, de asemenea, licențele TV Canal 5 și Radio Maestro FM pe motive similare.

Deși Constituția garantează libertatea de exprimare și interzice cenzura, Legea privind Combaterea Activității Extremiste conține prevederi ce permit suspendarea și închiderea permanentă a unei instituții media pentru o activitate definită în mod vag ca fiind "extremistă". Peste 100 de site-uri web, în principal portaluri de știri rusești, multe dintre care reproduceau conținutul stațiilor suspendate, sunt blocate și Serviciul de Informații și Securitate (SIS) are autoritatea de a lua aceste decizii fără supraveghere judiciară prealabilă, pe baza motivelor de securitate și dezinformare.⁵²

Amendamentele recente la Codul Audiovizualului, intrat în vigoare pe 21 august, au implementat mai multe recomandări ale BIDDO vizând inclusiv creșterea participării societății civile și reducerea numărului de control parlamentar la desemnarea și concedierea conducerii serviciilor publice de radio și televiziune Tele-Radio Moldova (TRM) și a Consiliului Audiovizualului (CA). De asemenea, acestea au eliminat un limitare la un singur mandat pentru membrii Consiliului Audiovizual și ai Consiliului de supraveghere TRM.

Codul Electoral, completat de Regulamentul CEC din 2023, oferă un cadru de reglementare detaliat pentru mass-media audiovizuală, iar presa scrisă și publicațiile online sunt subiectul doar al cerințelor generale pentru a asigura o mediatizare corectă, echilibrată și imparțială a candidaților.⁵³ Toți radiodifuzorii naționali interesați în acoperirea campaniei sunt obligați să depună o declarație de politică editorială la CA, angajându-se să ofere timp de emisie gratuit fiecărui candidat (5 minute la televiziune, 10 minute la radio) și să limiteze publicitatea de campanie la 2 minute pe zi pentru fiecare concurent.⁵⁴ La începutul campaniei, CA a aprobat declarațiile a 22 de posturi de televiziune și 12 posturi de radio.⁵⁵ Mai mult, 21 de posturi de televiziune și 8 posturi de radio și-au anunțat intenția de a organiza dezbateri politice.

Pe parcursul campaniei, CA, cu sprijinul OSC locale, monitorizează conformarea difuzorilor cu cadrul electoral și publică rapoarte săptămânale.⁵⁶ Odată cu începerea oficială a campaniei la 29 august, MOA BIDDO a inițiat evaluarea cantitativă și calitativă a șapte canale de televiziune și o evaluare calitativă pentru patru instituții de știri online.⁵⁷

⁵² În timpul stării de urgență, SIS a fost autorizat să blocheze site-uri web fără supraveghere judiciară prealabilă pe motive de combatere a dezinformării, a știrilor false, a discursului instigator la ură și a altui conținut considerat o amenințare la adresa securității naționale și a ordinii publice. În 2024, Parlamentul a oferit SIS autoritatea de a bloca site-uri web în timpul stării de urgență (Legea nr. 200/2024 privind prevenirea și combaterea extremismului). Mai mult, Codul Audiovizualului (Legea Serviciilor Media Audiovizuale nr. 200/2024) a interzis retransmisia de știri, informații și analize militare și politice produse în alte state decât UE, SUA, Canada și statele care au ratificat Convenția Europeană privind Televiziunea Transfrontalieră.

⁵³ Art. 89.2 din Codul Electoral și Art. 4 din Regulamentul CEC 1137 obligă toate mass-media să asigure o mediatizare corectă, echilibrată și imparțială a candidaților, în timp ce Art. 5 din același regulament stabilește definițiile principiilor de mediatizare corectă, echilibrată și imparțială.

⁵⁴ Posturile publice de radiodifuziune sunt, de asemenea, obligați să ofere fiecărui concurent o oră gratuită de emisie pe zi, la cerere.

⁵⁵ Inițial, Consiliul Audiovizualului (CA) a [respins](#) declarațiile editoriale a 21 de posturi de televiziune, dar toate, cu excepția la Radio Media din Cimișlia, au reușit să soluționeze problemele lor de documentație în timpul perioadei de 3 zile de depunere repetată.

⁵⁶ Asociația Presei Independente (API) a [anunțat](#) că va sprijini Consiliul Audiovizualului (CA) prin monitorizarea a 10 posturi de televiziune în timpul campaniei electorale, redactarea rapoartelor și sprijinirea aplicării sancțiunilor în caz de încălcări.

⁵⁷ Monitorizarea posturilor de radio și televiziune s-a concentrat pe mediatizarea în prime time (între 18:00-00:00) în cadrul postul public național TRM M1, difuzorul public al Găgăuziei GRT (în română și rusă) și posturile de televiziune private Cinema 1, Jurnal, ProTV Chișinău, TV8 și TVC21. MOA monitorizează, de asemenea, portalurile de știri newsmaker.md, noi.md și zdg.md.

XI. SOLUȚIONAREA LITIGIILOR ELECTORALE

Alegătorii și concurenții au dreptul de a contesta acțiunile, inacțiunile și deciziile organelor electorale și ale altor concurenți. Observatorii și membrii administrației electorale pot depune reclamații legate de încălcări ale drepturilor lor. Contestații împotriva deciziilor administrației electorale pot fi depuse la organul electoral de nivel superior. În cazul alegerilor parlamentare, contestațiile se referă la înregistrarea candidaților, la încălcări ale legislației privind campania și la finanțarea partidelor politice, trebuie depuse la Comisia Electorală Centrală (CEC). Odată cu noile amendamente legislative, inadmisibilitatea unei reclamații nu mai trebuie decisă doar prin hotărârea plenarei CEC, ci printr-un act al președintei CEC; contestația judiciară este posibilă.

Curtea de Apel Chișinău (CApC) este competentă pentru reclamațiile împotriva tuturor deciziilor CEC și ale CA (care se referă la mediatizarea electorală). Reclamațiile ulterioare pot fi depuse la Curtea Supremă de Justiție (CSJ), ca ultimă instanță de apel.⁵⁸ Termenul limită pentru depunerea contestațiilor și a recursului este de 3 zile, iar decizia finală trebuie luată în 3 zile. Toate contestațiile trebuie soluționate înainte de ziua alegerilor.

CC este singura instituție competentă pentru a decide asupra legalității și integrității rezultatelor alegerilor și decide asupra potențialelor solicitări de renumărare a voturilor. În termen de 10 zile de la primirea rezultatelor de la CEC, CC confirmă rezultatele finale ale alegerilor și validează mandatele membrilor parlamentului. Deciziile CC sunt finale și obligatorii. CC este compus din șase membri, numiți pentru un mandat de șase ani, care poate fi reînnoit o singură dată. Pe 17 august, cinci membri ai CC ale căror mandate expirau au depus jurământul, urmare a redeseemnării lor de autoritățile relevante.⁵⁹ Candidatul lider al Blocului Patriotic, Igor Dodon, a anunțat proteste pentru ziua de după alegeri pentru contestarea rezultatelor, indiferent de rezultatul în alegeri.

De la începutul perioadei electorale la 14 iulie și până pe 10 septembrie, CEC a primit 62 de reclamații și notificări legate în principal de înregistrarea candidaților, presupuse acuzații de încălcare a regulilor campaniei, folosirea abuzivă a resurselor administrative sau corupție electorală.⁶⁰ Dintre cele examinate până în prezent, doar una a fost acceptată, în timp ce restul au fost respinse ca neîntemeiate, iar câteva au fost redirecționate poliției pentru investigații suplimentare.⁶¹ 14 decizii ale CEC au fost contestate la CApC. În timp ce 10 cazuri au fost respinse de CApC, în patru cazuri CApC a acceptat contestația partidelor și a ordonat CEC-ului să revizuiască înregistrarea respectivă.

⁵⁸ Pe 10 iulie 2025, a fost adoptată Legea nr. 192 privind mecanismul de judecare a cazurilor de corupție și a celor legate de corupție. Aceasta urmează, de asemenea, [avizului](#) Comisiei de la Veneția, care prevede înființarea de colegii specializate în anti-corupție în cadrul Judecătoriei de primă instanță din Chișinău, și la Curtea de Apel Chișinău, ca instanță de apel. Aceste colegii specializate vor fi competente pentru cazurile ce implică oficiali de rang înalt, un anumit nivel de daune, corupție electorală, finanțare ilegală sau alte preocupări legate de securitatea națională. Aceste colegii nu au fost încă înființate, dar numirea judecătorilor de către Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) este în curs.

⁵⁹ Doi judecători au fost nominalizați de Parlament, doi de Guvern și unul de Consiliul Superior al Magistraturii. O nouă Lege cu privire la CC a fost adoptată în aprilie 2025. Al șaselea judecător al Curții Constituționale a fost numit în 2023 de către CSM și mandatul său va expira în 2029.

⁶⁰ CEC monitorizează reclamațiile, notificările și cazurile de litigiu într-un [registru online](#), actualizat la fiecare câteva zile.

⁶¹ Urmare a unei reclamații din partea Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS), CEC a emis un avertisment către candidatul Ion Ceban pentru abuz de resurse administrative.

Totuși, două dintre aceste decizii au fost anulate de CSJ, în timp ce altele două au fost menținute.⁶² În alte șapte cazuri contestate la CSJ, curtea a menținut hotărârea CApC, în timp ce altele sunt încă pe rol. Patru apeluri au fost depuse împotriva hotărârii CEC cu privire la numărul stațiilor de votare în străinătate și cele pentru alegătorii din Transnistria, și unul a fost depus împotriva sancțiunilor impuse unui candidat independent pentru iregularități de finanțare a campaniei și în colectarea semnăturilor. Toate au fost respinse de către CApC, iar hotărârea a fost menținută de CSJ.

XII. OBSERVATORI CETĂȚENI ȘI INTERNAȚIONALI

Cadrul legal permite observarea procesului electoral de către observatori naționali și internaționali, precum și de către reprezentanții concurenților. Observatorii pot fi acreditați pentru a observa alegerile atât pe plan intern, cât și în străinătate. Până la 10 septembrie, Comisia Electorală Centrală (CEC) a acreditat 1.630 de observatori cetățeni și 145 de observatori internaționali. Promo-LEX, cu 1.007 observatori, și Uniunea Juriștilor, cu 585, sunt cei mai mari grupuri de observatori cetățeni. Ambele au dislocat observatori pe termen lung în întreaga țară și au publicat mai multe rapoarte interimare de la începutul perioadei electorale.

Conform unui nou regulament CEC, pentru a fi acreditați, observatorii naționali și internaționali trebuie să depună informații despre capacitatea lor tehnică și umană de a observa alegerile, precum și despre sursele lor de finanțare, printre alte chestiuni. Potrivit CEC, acest lucru a fost făcut cu intenția de a verifica acreditările și de a preveni observatorii neautentici. Unii interlocutori și-au exprimat îngrijorarea că noile cerințe sunt vagi și ar putea fi subiectul interpretărilor. Pe 24 august, un observator Promo-LEX din Orhei a fost hărțuit la un eveniment de campanie de un politician din blocul neînregistrat Victoria.

XIII. ACTIVITĂȚI MOA BIDDO

MOA BIDDO și-a început activitatea pe 13 august. Aceasta a avut întâlniri cu președinția, parlamentul, Ministerele de Externe, Justiție, Afaceri Interne, Dezvoltarea Economică și Digitalizarea, CEC, Justiția, Procuratura generală, Comisia pentru Situații de Urgență (CSA), Consiliul Audiovizualului (CA), ASP, CA, CNA, Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării, partide politice și blocuri, candidați independenți, societatea civilă, organizații media și reprezentanți ai statelor participante la OSCE. Misiunea a stabilit relații de lucru cu părțile implicate în procesul electoral. Observatorii pe termen lung sunt pe teren de la începutul misiunii, pe 22 august.

***Versiunea engleză a acestui raport este unicul document oficial.
O traducere neoficială este disponibilă în Română.***

⁶² În urma unei contestații a CEC, CSJ a anulat deciziile CApC cu privire la partidele politice Uniunea Centristă a Moldovei și Partidul Liberal Democrat, menținând astfel deciziile CEC care au exclus partidele respective din cursă. În cazul partidului politic Noua Opțiune Istorică, contestația CEC a fost respinsă, iar CEC-ului i s-a solicitat să înregistreze partidul Moldova Mare. CApC a susținut contestația depusă de partid împotriva deciziei CEC de a respinge înregistrarea acestuia. CEC a contestat această hotărâre, iar pe 30 septembrie, [CSJ a acceptat contestația](#), anulând decizia CApC și susținând excluderea partidului. În urma acestei decizii, Moldova Mare a depus o cerere de revizuire, invocând în principal îngrijorări legate de imparțialitatea unuia dintre judecătorii completului de judecată al CSJ. Pe 4 septembrie, un nou complet de judecată al [CSJ a acceptat cererea de revizuire](#), a anulat ambele hotărâri anterioare ale CSJ și CApC și a ordonat CEC-ului să înregistreze partidul.